

Innst. S. nr. 51

(2003-2004)

Innstilling til Stortinget fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen

Dokument nr. 8:31 (2002-2003)

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo om endring av aldersgrensene for film og videogram og lovforbud mot kinoreklame for barn under 7 år

Til Stortinget

SAMMENDRAG

Mange barn går på kino sammen med sine foreldre, besteforeldre eller venner. Det å gå på kino sammen er forbundet med glede, en fellesopplevelse og samvær. Da er det viktig at samfunnet legger til rette slik at alle trygt kan ta med seg barn for å se kinofilmer, uten at filmene eller reklamene inneholder scener som skremmer barna.

Det er Statens filmtilsyn som setter aldersgrenser for kinofilmer på grunnlag av lov om film og videogram av 15. mai 1987 nr. 21 § 5. Filmene får enten aldersgrensen: tillatt for alle, 7 år (barn i følge med voksen kan være ned til 4 år), 11 år (barn i følge med voksen kan være ned til 8 år), 15 år (barn i følge med voksen kan være ned til 12 år), eller 18 år. 18-årsgrensen er en absolutt nedre grense.

15-årsgrensen er den vanskeligste aldersgrensen å overholde.

Forslagsstillerne mener aldersgrensene bør bli mer differensiert enn de er i dag, f.eks. aldersgrensene: tillatt for alle, 7 år, 10 år, 13 år, 15 år, eller 18 år. Tilsvarende bør ledersagerregelen fjernes, slik at aldersgrensene blir absolutte.

Mange foreldre er svært skeptiske til at barn blir overøst med reklame når de går på kino. Det viser en undersøkelse som Forbrukerrapporten gjennomførte tidligere i år. Reklamefilmene er ofte beregnet på ungdom og voksne, og noen barn skremmes av reklamen. I tillegg utsettes barn og unge for et stort kjøpepress gjennom disse reklamene.

Forslagsstillerne mener at barneforestillinger på kino skal være reklamefrie fra 7 år og nedover. En slik reklamefrihet ville være et svært viktig tiltak for å redusere det kommersielle presset mot barn.

I dag deles reklamefilmene inn i to kategorier - barn/ungdom og voksne. Denne inndelingen er uheldig. Slik reglene er i dag, betyr det at femåringer kan sitte og se på reklame for ungdomsprodukter.

Det er forbudt å sende reklame i tilknytning til barneprogrammer på norske TV-kanaler, og samtidig er det fritt fram på kino. Forslagsstillerne mener at dette er inkonsekvent, og foreslår derfor at forbudet mot barneklame bør utvides til også å gjelde kino.

Forslagsstillerne fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre lov om film og videogram av 15. mai 1987, slik at aldersgrensene differensieres til 5-7-10-13-15-18 år, ledsagerregelen fjernes, og at det blir et lovforbud mot reklame på kino på filmer for barn fra 7 år og nedover."

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Trond Giske og Torny Pedersen, fra Høyre, Afshan Rafiq, lederen Sonja Irene Sjøli og Olemic Thommessen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, Dagrun Eriksen og Ola T. Lånke og fra Senterpartiet, Eli Sollied Øveraas, vil peke på at spørsmålene om aldersgrenser på kino jevnlig kommer opp til diskusjon. Komiteen mener dette blant annet har sammenheng med den sterke utviklingen man har sett, både i forhold til den generelle reklamen rettet mot barn, og bruk av sterke innholdsmessige virkemidler på film.

Komiteen mener det er ønskelig at disse temaene er gjenstand for offentlig diskusjon. Enhver tidsepoke legger sine etiske standarder til grunn for utøvelsen av de til enhver tid gjeldende regelverk, og den offentlige debatt om denne utøvelsen viser viktige demokratiske funksjoner i vårt samfunn.

Komiteen mener det er viktig å ha et godt fungerende lovverk på området, men vil peke på at dette er et komplekst felt der det er særlig viktig at de involverte parter høres.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til brev fra Kultur- og kirkedepartementet (vedlegg) der det fremgår at departementet ønsker å utrede denne saken nærmere og at det i den anledning vil sende den ut til en bred høring. Saken vil etter dette bli fremlagt for Stortinget på egnet måte.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, tar dette til etterretning.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Norden, etter at Finland forandret sine aldersgrenser, i år 2000 for første gang fikk felles aldersgrenser. Hele Norden opererer nå med likt aldersgrensesystem. Det vises også til at i Europa blir ledsagerprinsippet innført i flere og flere land. Ledsagerprinsippet er definert i lov om film- og videogram § 5:

"i lag med føresette eller andre i føresettes stad, kan

- a) barn frå fire år sjå film og videogram som er godkjende for aldersgruppa sju år og eldre, og
- b) barn frå åtte år sjå film og videogram som er godkjende for aldersgruppa elleve år og eldre, og
- c) ungdom frå tolv år sjå film og videogram som er godkjende for aldersgruppa femten år og eldre."

Disse medlemmer viser til at Stortinget i 1987 bestemte at vi skulle ha aldersgrensene 5 år, 10 år, 15 år og 18 år. Kulturpolitiske hensyn lå bak fjerningen av 7-årsgrensen. Stortinget ville da ikke at kinoen skulle bli sekundærmedium som elektronisk bildemedium. Her ble ledsagerregelen innført for 5 år og 10 år. I 1994 gikk man vekk fra disse aldersgrensene og innførte Tillatt for alle, 7 år, 11 år, 15 år og 18 år, hvorav den sistnevnte er absolutt. Her ble ledsagerregelen innført for 15-årsgrensen, samt at ledsagerregelen bare gjaldt barn som var inntil 3 år yngre enn det grensen tilsier. Det ble da argumentert med at dette skaper større fleksibilitet for foreldrene som kjenner sine barn best - og videre at dette samsvarer med den medievirkeligheten barn og unge forholder seg til, der de møter levende bilder fra de er små. En medvirkende årsak til denne forandringen var diskusjonen rundt filmen "Schindlers liste".

Disse medlemmer har registrert at sist vinter/vår startet debatten på nytt, etter at den andre delen av "Ringenes herre" ble satt opp på kino. I tillegg til forslagene fra Sosialistisk Venstreparti er det også i 2002

i media presentert forslag om ny 13-årsgrense og 20-årsgrense.

Disse medlemmer har registrert at Statens filmtilsyn mener at stadige lovendringer forvirrer foreldre. En undersøkelse viser at vel 70 pst. av norske foreldre er fornøyde med nivået på aldersgrensene til Statens filmtilsyn. Aldersgrensene vi har i dag er harmonisert i Norden. Disse medlemmer er enig med Filmtilsynet i at det er uheldig å forandre hele lovverket på grunnlag av én enkelt film. Disse medlemmer viser til uttalelse fra direktør Tom Løland i Statens filmtilsyn (11. desember 2002 - Filmtilsynets hjemmeside):

"Jeg håper kritikere og politikere vil tenke på ordningen som helhet istedenfor å legge diskusjonen rundt en film til grunn for en hel lovendring. Det skulle ikke være noen grunn til å ha det så travelt at man ikke gjennomtenker dette nøye. Stadige lovendringer skaper mye forvirring."

Disse medlemmer etterlyser forutsigbarhet for foreldrene. Disse medlemmer mener stadige forandringer av lovverket vil øke forvirringen. Det er også på det rene at mesteparten av norske foreldre er fornøyd med ledsagerregelen. Ifølge en undersøkelse utført av FEEDBACK er 59 pst. av foreldre med barn mellom 5 år og 15 år i stor eller noen grad enige i at barn som er inntil 3 år yngre enn aldersgrensen kan få se en film, dersom de er i følge med voksne. Foreldrene mener også at nivået på Filmtilsynets praktisering av aldersgrensene er fornuftig. Hele 71 pst. av norske foreldre med barn mellom 5 og 15-år sier at de er fornøyd.

Disse medlemmer vil også vise til at Bergens Tidende (kulturredaktør Jan Nyberg) skriver i en kommentarartikkel "La kinogrensene være" torsdag 19. desember 2002 (artikkelen er her forkortet noe):

"DISKUSJONEN om voldsscenene i den andre av "Ringenes Herre"-trilogien har fremprovosert en debatt om kinogrensene.

Det er blitt en typisk politikerdebatt, der en med utgangspunkt i et diskutabelt enkelttilfelle, vil endre et helt regelverk. Det synes jeg er en uklok løsning.

Filmen, som har fått 11-årsgrense, kan med andre ord ses av barn ned til 8 år i følge med foresatte, og det kan selvfølgelig tenkes at ikke alle 8-åringer har godt av en slik film. Men det er det først og fremst de foresatte som må vurdere, siden det er de som kjenner barna best, og ikke kulturminister Valgerd Svarstad Haugland.

DET ER ALL GRUNN til å diskutere underholdningsvold i filmer, men svaret er neppe å finne på nye sensurregler hver gang diskusjonen kommer opp. Jeg har selv en åtteåring som gjerne vil se filmen, ikke minst fordi mange av kameratene ønsker det samme. Men jeg kommer neppe til å ta ham med, før jeg har sett filmen selv, eller diskutert filmen med andre jeg stoler på og som har sett den. Og jeg tror faktisk jeg er mer kvalifisert til å vurdere om poden "tåler" filmen, enn både barneombudet, kulturministeren og SV.

At barneombud, SV og KrF ønsker seg absolutte grenser, er ingen bombe. I deres idealvirkelighet blir selvfølgelig alt mye lettere hvis en overlater vanskelige valg til politikerlagde lover og regler i stedet for å bruke hodet selv. De flytende aldersgrensene som vi har på kino i dag, er et håndslag til folks egen dømmekraft. Det kan vi fint leve med."

Disse medlemmer viser også til at man i dokument 8-forslaget argumenterer for å innføre forbud mot visning av reklame forut for filmer med aldersgrense 7 år og nedover. Det argumenteres med at barn ikke bør utsettes for reklame som retter seg mot dem, og heller ikke utsettes for reklame som retter seg mot eldre barn og unge.

Disse medlemmer vil vise til at det allerede i dag er forbudt å reklamere direkte mot barn. Dette bør være en god nok sikring av barn under 7 år, også på kino. At barn på kino kan komme til å se reklame rettet mot ungdom og voksne kan ikke være noe problem, da de i såpass mange andre sammenhenger møter den samme reklamen.

Disse medlemmer mener et lovforbud, slik som foreslått, også vil måtte sees i en økonomisk sammenheng. Hver gang en film vurderes for kino gjøres det økonomiske vurderinger i forhold til kostnader og inntekter. Inntektene ligger både i billettsalg og visning av reklame i forkant av filmen. Salget av billetter er i stor grad usikkert, og utgjør en sterkt variabel faktor i enhver vurdering av hvorvidt filmer blir satt opp eller ikke. Reklameinntekter er langt mer stabile, og kan i noen grad redusere usikkerheten ved inntekspotensialet til ulike filmer.

Disse medlemmer mener det må være klart at et lovforbud vil føre til at barnefilmers inntekspotensial synker og den økonomiske usikkerheten øker. Konsekvensen blir høyst sannsynlig et dårligere kinotilbud for barnefamilier.

Disse medlemmer går inn for at forslaget avvises og fremmer følgende forslag:

"Dokument nr. 8:31 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo om endring av aldersgrensene for film og videogram og lovforbud mot kinoreklame for barn under 7 år - avvises."

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet registrerer at departementet har behov for en høringsrunde for å utrede saken nærmere med særlig tanke på endringer i ledsagerreglen, for så å komme tilbake til Stortinget vårsesjonen 2004. Etter disse medlemmers oppfattning har denne saken allerede vært skjøvet ut i tid, og det hadde vært ønskelig med en noe raskere saksbehandling. Dette private forslaget har allerede fått en god del oppmerksomhet, og det er etter disse medlemmers syn viktig å holde debatten i gang særlig med tanke på det stadig økende kommersielle presset rettet mot små barn under 7 år. Slik disse medlemmer ser det, bør filmer fra 7 år og nedover være reklamefrie. Dette vil redusere det kommersielle presset mot barna og beskytte de aller minste mot reklame

beregnet for ungdom. Det er mulig å gjennomføre reklamefrie barneforestillinger fra 7 år og nedover. Disse medlemmer er klar over at det kan medføre inntektstap, men ikke så dramatisk som enkelte aktører har hevdet. Reklamefrie kinoer for barn under 7 år kan også gjøre at flere småbarnsforeldre vil velge kino oftere. Etter disse medlemmers oppfatning er vi med på å skape nye generasjoner av forbrukere der merkevaregigantene bruker alle midler for å oppnå fremtidige og lojale kunder.

Disse medlemmer ønsker en større bevissthet rundt de temaene som forslaget tar opp og vil appellere til Regjeringen om at denne viktige debatten vil komme tilbake til Stortinget så raskt som mulig, tidlig på vårparten 2004.

Disse medlemmer støtter det fremlagte forslaget og fremmer således følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre lov om film og videogram av 15. mai 1987, slik at aldersgrensene differensieres til 5-7-10-13-15-18 år, ledsagerregelen fjernes, og at det blir et lovforbud mot reklame på kino på filmer for barn fra 7 år og nedover."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre lov om film og videogram av 15. mai 1987, slik at aldersgrensene differensieres til 5-7-10-13-15-18 år, ledsagerregelen fjernes, og at det blir et lovforbud mot reklame på kino på filmer for barn fra 7 år og nedover.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Dokument nr. 8:31 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo om endring av aldersgrensene for film og videogram og lovforbud mot kinoreklame for barn under 7 år - avvises.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:31 (2002-2003) - forslag fra stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo om endring av aldersgrensene for film og videogram og lovforbud mot kinoreklame for barn under 7 år - vedlegges protokollen.

Oslo, i familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, den 20. november 2003

Sonja Irene Sjøli
leder

Olemic Thommessen
ordfører

Vedlegg

Brev fra Kultur- og kirkedepartementet v/statsråden til familie-, kultur- og administrasjonskomiteen, datert 17. januar 2003

Spørsmål vedr. Dok. nr. 8:31 (2002-2003) om endring av aldersgrensene for film og videogram og lovforbud mot kinoreklame for barn under 7 år

Vi viser til brev av 13. januar 2003 fra Familie-, kultur- og administrasjonskomiteen. Departementet bes her om å vurdere forslaget som stortingsrepresentantene May Hansen og Magnar Lund Bergo lagt fram i Dok. nr. 8:31 (2002-2003):

"Stortinget ber Regjeringen vurdere å endre lov om film og videogram av 15. mai 1987, slik at aldersgrensene differensieres til 5-7-10-13-15-18 år, ledsagerregelen fjernes, og at det blir et lovforbud mot reklame på kino på filmer for barn fra 7 år og nedover."

Kultur- og kirkedepartementet har forståelse for den bekymring som ligger bak forslaget til endringer i film- og videogramloven. På den annen side ser vi at det kan anføres motforestillinger mot nye endringer i aldersgrensene, bl.a. hensynet til kontinuitet i ordningen.

Departementet mener derfor det er nødvendig å utrede saken nærmere før vi kan ta endelig stilling i saken. Departementet vil derfor sende saken på en bred høring og tar sikte på å legge saken fram for Stortinget i egnet form om mulig i løpet av vårsesjonen 2004.